

Programa de recerca i conservació
de la Fundació Barcelona Zoo

Balanç social 2024

Ajuntament de
Barcelona

BSM

Programa de recerca i conservació
de la Fundació Barcelona Zoo

Balanç social 2024

© Fundació Barcelona Zoo, Maig 2025

Equip de Redacció

Pablo Cermeño, Josep Xarles i Taide Pérez,
tècnics de Recerca i Conservació in situ

Disseny

Àlex Mascarell

Fotografies

Zoo de Barcelona / Shutterstock

Citació recomanada

Cermeño P., Pérez T. & Xarles J. (2025).
Balanç social de la Fundació Barcelona Zoo, 2024.
Fundació Barcelona Zoo. Maig 2025.

índex

1. introducció

- 1.1. La Fundació Barcelona Zoo
- 1.2. Missió de la Fundació Barcelona Zoo
- 1.3. Els indicadors de mesura del Balanç Social

2. Projectes desenvolupats durant l'any 2024 amb indicadors de balanç social

- 2.1. Convocatòria anual d'Ajuts de la Fundació Barcelona Zoo
- 2.2. Projectes desenvolupats mitjançant convenis
- 2.3. Projectes "One Plan Approach"
- 2.4. Projectes amb treball amb comunitats locals
- 2.5. Projectes amb vessant educativa en l'àmbit escolar i de divulgació de la ciència
- 2.6. Docència universitària i formació de personal científicotècnic
 - 2.6.1. Docència universitària o d'estudis superiors al Zoo de Barcelona
 - 2.6.2. Desenvolupament de treballs acadèmics: TFG, TFM, PhD
- 2.7. Producció científica
 - 2.7.1. Publicacions científiques
 - 2.7.2. Presentacions a congressos científicotècnics

3. Persones

4. Activitat econòmica

5. Bon govern

- 5.1. Transparència
- 5.2. Patronat
- 5.3. Control i supervisió financera

6. Xarxa, comunitat i ciutadania

- 6.1. Col·laboracions
- 6.2. Sensibilització
- 6.3. Projectes de fauna autòctona
- 6.4. Projectes dins l'àrea metropolitana

7. Media ambient i sostenibilitat

ANNEX I.

Llistat de projectes desenvolupats al 2024 en el marc d'acció de la Fundació Barcelona Zoo

Introducció

El Balanç Social de la Fundació Barcelona Zoo (FBZ) és una eina de mesura d'impacte social, ambiental i de bon govern. Aquest anàlisi permet una millora contínua del servei de la Fundació, els estàndards ètics de funcionament i el retorn social.

El Balanç Social pretén avaluar de forma sistemàtica, objectiva i periòdica sis grans característiques de tota entitat que, com la FBZ, vulgui ser socialment responsable: el funcionament econòmic i la política de lucre; la perspectiva de gènere; l'equitat i la democràcia interna; la sostenibilitat ambiental; el compromís social i la cooperació; i la qualitat del treball.

En aquest context, la FBZ vol donar resposta a la normativa vigent per a Fundacions, tal com és l'ORDRE JUS/152/2018, de 12 de setembre, per la qual s'estableix el nivell de subjecció de les fundacions i de les associacions declarades d'utilitat pública als instruments de transparència establerts per la Llei 21/2014, del 29 de desembre, del protectorat de les fundacions i de verificació de l'activitat de les associacions declarades d'utilitat pública.

En aquesta normativa, concretament en l'article 2 sobre Definicions es defineix el Balanç Social com l'instrument de comunicació de les entitats amb les administracions, les persones beneficiàries i les benefactores, en què s'exposen les activitats dutes a terme i la seva repercussió social amb la finalitat de justificar l'adequat compliment de les funcions de l'entitat i de difondre'n l'activitat.

En aquest context, els projectes de recerca i de conservació associats a una entitat pública i de vocació de servei públic com és la FBZ han d'estar alineats sens dubte amb aquests plantejaments, i per mesurar la càrrega de retorn i impacte social de l'activitat desenvolupada per aquesta entitat.

1.1. La Fundació Barcelona Zoo

Els zoos més importants del món compten darrere seu amb el suport de societats zoològiques importants dedicades a la recerca i conservació com ara l'Institut de Zoologia de la Zoological Society of London, l'Institut Leibniz for Zoo and Wildlife Research (Berlín), l'Institut de la Recerca de Conservació del Wildlife Alliance del Zoològic de San Diego (EUA), l'Institut de Biologia de la Conservació del Zoològic Nacional del Smithsonian (Washington DC. EUA) o la Wildlife Conservation Society del Zoo del Bronx de New York, entre altres.

En aquest context, el Zoo de Barcelona compta, des de l'any 2013 amb el suport de la Fundació Barcelona Zoo, l'instrument encarregat d'afavorir la col·laboració amb la resta de les administracions públiques i particulars, i potenciar així l'atracció de la participació institucional, acadèmica, privada i empresarial en el desenvolupament dels elements que constitueixen la raó de ser dels Zoos actuals i compromesos: **conservació, recerca i educació.**

Els avantatges derivats de l'estructura organitzativa i del marc fiscal que configuren la forma jurídica de Fundació, segons la normativa catalana, suposen un important estímul en el procés d'incentivació de la participació ciutadana al voltant dels objectius i finalitats expressats, així com en l'atracció de talent i compromís d'actors actius en el camp de les ciències naturals i la recerca, el desenvolupament sostenible i la cooperació internacional. No s'ha d'oblidar que la recerca, sobretot quan els zoos l'apliquen a la conservació de les espècies i, per tant, a la preservació de la biodiversitat del planeta, és una de les eines més importants per garantir el seu futur i, per tant, ha de ser un dels seus objectius prioritaris.

1.2. Missió de la Fundació Barcelona Zoo

Tal com consta en els seus estatuts, la FBZ té com a missió principal la promoció, el desenvolupament i la gestió del Programa de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona, impulsant nous projectes de recerca, conservació, educació i sensibilització per tal d'esdevenir, des de la consideració de servei públic, un instrument orientat a la preservació de la biodiversitat, a la generació de coneixement i a la conscienciació sobre la protecció i preservació dels ecosistemes.

La Fundació vol esdevenir un agent actiu per a contribuir a la definició i consolidació d'un model de desenvolupament sostenible, a partir de la materialització dels objectius i de les finalitats fundacionals contingudes en els seus Estatuts.

Per a la consecució de les seves finalitats fundacionals, la FBZ desenvolupa les activitats que el Patronat considera necessàries, directament i/o en col·laboració amb altres entitats, institucions o persones, d'acord amb el que estableix la normativa sobre fundacions. En concret, a fi de dur a terme la finalitat fundacional, la FBZ pot desenvolupar les activitats que, sense ànim exhaustiu, s'enumeren a continuació:

- Desenvolupament i gestió d'accions de conservació d'espècies i hàbitats amenaçats, mitjançant l'establiment de relacions i intercanvi de coneixements amb Universitats, grups de recerca, associacions naturalistes i conservacionistes, i d'altres institucions i entitats públiques i privades.
- Desenvolupament i gestió d'activitats de recerca científica orientades a la conservació i al benestar de les espècies animals tan in situ com ex situ, mitjançant l'establiment de relacions i intercanvi de coneixements amb les Universitats, grups de recerca i d'altres institucions i entitats públiques i privades.
- Organització d'activitats formatives, divulgatives i culturals, en diversos formats i orientades al gran públic, per a incidir en els valors de la biodiversitat i el medi ambient i el seu ús sostenible.
- Organització de programes de formació orientats a la qualificació de persones vinculades a la gestió professional en els camps de la zoologia, el maneig i benestar animal. Impuls i organització d'estudis, recerques, seminaris i conferències, així com l'edició directa o indirecta de publicacions o la realització d'exposicions dirigides a potenciar, exposar i difondre els valors naturals de Barcelona, la seva Àrea Metropolitana, Catalunya, la Mediterrània i el món.
- Assessorament a entitats públiques i privades en les matèries pròpies de les finalitats fundacionals i, en particular, en l'àmbit de la preservació de les espècies i la sostenibilitat ambiental.
- Facilitar la coordinació i l'establiment de sinergies entre les diferents administracions públiques i els seus organismes, les Universitats i centres de recerca, creant o facilitant la creació d'altres entitats de caràcter associatiu, fundacional o societari.
- Concessió de beques, ajuts econòmics o incentius d'indole diversa a persones, col·lectius, o entitats per al desenvolupament d'activitats relacionades amb les finalitats de la Fundació.

En aquest marc conceptual de treball i emparada en el Nou Model de Gestió del Zoo de Barcelona, la FBZ s'adhereix als principis de la recerca i la innovació responsables (RRI); conceptes de recent aparició, on l'enfocament principal radica en el fet que tots els actors de la societat (investigadors, innovadors, indústria, responsables polítics, organitzacions no governamentals, organitzacions de la societat civil, ciutadans, etc.) treballin junts durant tot el procés de recerca i innovació per alinear millor tant el procés com els seus resultats amb els valors, necessitats i expectatives de la societat.

1.1. Els indicadors de mesura del Balanç Social

Els indicadors d'anàlisi del Balanç Social engloba la perspectiva dels treballs així com perspectiva de gènere i d'objectius de desenvolupament sostenible.

Els indicadors de mesura del Balanç Social de la Fundació Barcelona Zoo:

INDICADOR 1: BEQUES FUNDACIÓ BARCELONA ZOO

INDICADOR 2: CONVENIS ESPECÍFICS, ADDENDES, SERVEIS I AJUTS PUNTUALS

INDICADOR 3: TIPOLOGIA DE PROJECTES (in situ/ex situ/One Plan Approach)

INDICADOR 4: PROJECTES AMB TREBALL AMB LES COMUNITATS LOCALS

INDICADOR 5: PROJECTES AMB VESSANT EDUCATIVA ESCOLAR I/O DE COMUNICACIÓ CIENTÍFICA

INDICADOR 6: ESTUDIANTS UNIVERSITARIS

INDICADOR 7: TREBALLS ACADÈMICS

INDICADOR 8: PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES

INDICADOR 9: ARTÍCLES CIENTÍFICS

INDICADOR 10: PRESENTACIONS A CONGRESSOS CIENTÍFICS

INDICADOR 11: RATIO DONES INVESTIGADORES PRINCIPALS

INDICADOR 12: RATIO DONES INVESTIGADORES PRINCIPALS (IP) A LES BEQUES PRIC DE LA FBZ

INDICADOR 13: DESPESA DIRECTE FUNDACIÓ BARCELONA ZOO

INDICADOR 14: RATIO HOMES/DONES AL PATRONAT DE LA FUNDACIÓ BARCELONA ZOO

INDICADOR 15: TIPOLOGIA DELS PARTNERS DE LA FUNDACIÓ BARCELONA ZOO

INDICADOR 16: PUBLICACIONS DIVULGATIVES

INDICADOR 17: PROJECTES DE FAUNA AUTÒCTONA VS AL·LÒCTONA

INDICADOR 18: PROJECTES EN MEDI URBÀ

INDICADOR 19: ALINEAMENT DELS PROJECTES DE LA FBZ ALS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

PROJECTES DESENVOLUPATS DURANT L'ANY 2024 AMB INDICADORS DE BALANÇ SOCIAL

Les activitats de recerca i conservació desenvolupades pel Zoo de Barcelona a través de la Fundació Barcelona Zoo, es defineixen segons els criteris generals i línies estratègiques que s'estableixen en el marc del Nou Model de Gestió del Zoo de Barcelona. Aquest document es pot consultar en el següent enllaç:

<https://www.zoobarcelona.cat/ca/plans-programes-i-memories>

Des de l'inici del Programa de Recerca i Conservació (PRIC) en 2009, les activitats finançades específicament per la FBZ i incloses en la base de dades de projectes i activitats de recerca i conservació que desenvolupa el Zoo de Barcelona, han estat classificades en 5 categories:

Ajuts PRIC FBZ: que inclou tots els projectes realitzats en la convocatòria anual que realitza la FBZ des de 2005, any que es va iniciar la beca Floquet de Neu focalitzada en primats, i a la qual el 2009 es van incorporar les beques Antoni Joch focalitzades en fauna autòctona i els ajuts PRIC, de caràcter generalista. A partir de la convocatòria del 2019, tots els ajuts passen a estar incloses en un únic epígraf com a Ajuts PRIC de la FBZ.

Projectes de conservació i recerca: que inclou tots els projectes realitzats conjuntament amb universitats, administracions, ONG o altres entitats i investigadors, que destaquen en l'expertesa segons l'àmbit del projecte. Aquests projectes, per la magnitud de les seves accions, sovint són de caràcter plurianual. Fundació Barcelona Zoo aconsegueix així el mandat municipal cap a un nou model de zoo, en què aquest esdevé un equipament al servei de la recerca i la conservació, especialment de les espècies del nostre entorn. En aquest apartat també s'inclouen les quotes a altres entitats que desenvolupen finalitats comunes amb la FBZ, i que s'han considerat mereixedores d'un suport institucional per part d'aquesta.

Infraestructures: que inclou aquelles infraestructures que permeten desenvolupar projectes de recerca com ara el Biobanc, Banc Biològic que permet a la comunitat científica d'interès tenir accés a material de qualitat, contribuint en la millora del coneixement que l'ésser humà té sobre l'espècie animal i en el desenvolupament de tècniques, instruments o noves tecnologies que permetin enriquir la consciència i la recerca en el domini de la ciència animal; el Cryozoo, biobanc estable, internacional i permanent de línies cel·lulars d'una gran varietat d'animals amb prioritat de les espècies en risc d'extinció arreu del món; i els esculls: L'any 2003 es va crear el Parc d'Esculls de Barcelona (PEBCN) amb l'objectiu de generar biòtops mitjançant agrupacions d'estructures formant un gran escull artificial que permet la colonització dels fons sedimentaris gràcies a la introducció de substrats durs que incrementen l'heterogeneïtat del medi i, per tant, afavoreixen la diversitat d'uns fons fortament antropitzats.

Pel fet de ser les activitats que tenen un major retorn social intrínsec, s'analitzen els indicadors de Balanç Social de beques i projectes desenvolupats mitjançant convenis, afegint a aquests últims els serveis realitzats per terceres entitats relacionats amb els projectes (anàlisis laboratorials, encàrrecs específics...) i els ajuts puntuals a altres entitats per a col·laborar en el desenvolupament de projectes concrets de recerca i conservació.

La descripció dels objectius fixats i de les fites assolides en els projectes i beques desenvolupats per la FBZ durant l'any 2024 es poden trobar a la Memòria d'Activitats de la Fundació Barcelona Zoo 2024, que pot descarregar-se en la web del Zoo de Barcelona (www.zoobarcelona.cat). Tot i això, en l'Annex I del present document s'hi inclou una relació d'aquests.

1.2. Convocatòria anual de Beques de la Fundació Barcelona Zoo

El Zoo de Barcelona inicia l'any 2009 una convocatòria anual de beques que anomena Floquet de Neu, que focalitzades en projectes de recerca o de conservació in situ de primats, finançaven fins a un 33% del total de la despesa dels projectes atorgats. En règim de concurrència competitiva, la beca Floquet de Neu, destinava un total de 9.000€ anuals per a un sol projecte, tot i que els anys 2009 i 2012 es van entregar premis ex aequo a dos projectes.

L'èxit de la fórmula promou la creació d'una convocatòria de beques més generalistes, on el pressupost destinat a dotar-les no fos tancat, i que pogués ampliar el ventall de projectes desenvolupats: les beques PRIC. A partir de 2013, i gràcies a un acord amb la família de l'exdirector del Zoo Antoni Jonch, es crea una tercera tipologia de beca destinada a col·laborar amb projectes vinculats a fauna autòctona: les beques Antoni Jonch.

L'any 2013 es funda la Fundació Barcelona Zoo, on les finalitats fundacionals són: la promoció, el desenvolupament i l'impuls de programes de recerca, conservació, educació i sensibilització, per tal d'esdevenir, des de la consideració de l'interès públic, un instrument orientat a la preservació de la biodiversitat, a la generació de coneixement i a la conscienciació sobre la protecció i preservació dels ecosistemes del planeta i de les espècies animals i vegetals, i sobre la interrelació que entre les diferents formes de vida es produeixen.

Durant l'any 2019, amb el format de la convocatòria anual de les beques de la Fundació Barcelona Zoo totalment consolidat en el panorama estatal, es decideix unificar les tres tipologies de beques en una convocatòria general que assumeix el nom de Beques del Programa de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona (Beques PRIC).

A diferència de com s'havia fet en la convocatòria de l'any 2022, la convocatòria 2024 dels ajuts PRIC va fixar les dates clau (obertura, terminis de presentació, reunió del jurat...) de manera que el desenvolupament dels projectes becats fos durant l'any natural en curs. Això es tradueix en el fet que la convocatòria de Beques PRIC 2024 es va publicar l'abril de 2024, es va tancar el termini a principis de maig i es va convocar a Jurat que va emetre el seu dictamen durant el mes de juny de 2024.

Indicador 1 . Beques de la FBZ

	2019	2020	2021	2022	2024
Nombre total	11	8	7	8	4
Despesa dir. (€)	87.696	50.401	50.591	71.219	56.218

1.3. Projectes desenvolupats mitjançant convenis

Els convenis marc, amb les seves corresponents addendes específiques, així com els convenis específics, són les fórmules més utilitzades per a crear col·laboracions entre la FBZ i d'altres entitats, amb l'objectiu de desenvolupar projectes de recerca i conservació. Així mateix, en menor mesura, s'inclouen en aquest apartat les activitats (i els imports destinats a elles) per a contractar serveis i/o realitzar ajuts puntuals a entitats, per tal de desenvolupar projectes concrets que siguin d'interès per a la FBZ.

En aquest cas, l'indicador formulat permet visualitzar la progressió quant a nombre de projectes desenvolupats i permet relacionar-ho també amb els pressupostos destinats a aquests. Cal destacar que aquest indicador durant 2024 ha tornat a col·locar-se en xifres similars a les dels anys pre-pandèmics, amb una dotació econòmica similar.

Indicador 2 . Convenis específics, addendes, serveis i ajuts puntuals

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nombre total	58	34	43	45	24	24
Despesa dir. (€)	346.611	324.375	359.311	339.391	369.501	270.724

1.4. Projectes de Conservació Integrada

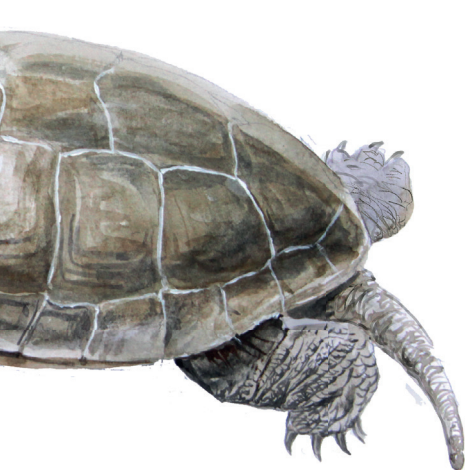
Per tal d'incrementar l'eficàcia en els esforços dedicats a la Conservació d'espècies animals i hàbitats, la UICN, a través del seu "Conservation Planning Specialist Group", recomana que cada vegada més, institucions zoològiques així com biòlegs i altres tècnics treballant en el medi natural, treballin de forma conjunta amb un enfoc únic en la conservació d'espècies amenaçades, en una estratègia que anomenem conservació integrada , i que es coneix en anglès com el "One Plan Approach" (OPA). És en aquest context que les institucions zoològiques poden aportar els seus coneixements, i s'integren plenament en el desenvolupament dels plans de conservació d'aquestes. El Zoo de Barcelona aposta clarament per aquesta estratègia integrada en tots els projectes desenvolupats per la FBZ.

Aquesta estratègia suposa un enfocament integrat de la planificació de la conservació de les espècies a través del desenvolupament conjunt de protocols de maneig i accions de conservació per totes les parts responsables. Això permet optimitzar recursos econòmics i aportar una visió global del pla de conservació d'una espècie, el que facilita la transmissió al gran públic de la seva importància. En ser accions conjuntes, els projectes OPA fomenten les relacions entre parts involucrades (Administracions, ONGs, Universitats, entitats zoològiques, etc), el que no sempre resulta senzill, però que quan funciona és altament eficaç.

L'aposta de la FBZ per l'estratègia de treball "One Plan Approach" és clara i contundent, i així ho demostra la tendència creixent en els projectes desenvolupats alineats amb aquesta estratègia, tal com es mostra en l'indicador 3 definit a tal efecte.

Indicador 3. Tipologia de projectes (insitu/exsitu/OPA)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Projectes insitu	38	19	37	32	31	11
Projectes exsitu	8	3	4	2	10	4
Projectes OPA	14	16	14	12	13	13
Precentatge OPA	23,3%	42,1%	25,1%	24%	28%	37,5%

1.5. Projectes amb treball amb comunitats locals

Molts dels ecosistemes i àrees d'alta biodiversitat en el món estan amenaçades i són alhora la llar de comunitats rurals i/o pobles indígenes que depenen del seu entorn natural per desenvolupar-hi la seva vida. Per tant, en els projectes de conservació d'aquestes zones, s'ha d'integrar el treball amb aquestes comunitats locals per fer-los partícips de la preservació de l'hàbitat al mateix temps que s'assegura el seu desenvolupament equitatiu i sostenible.

Aquest plantejament ens acostar a la dimensió social de la conservació, que avui en dia, guanya força constantment en els projectes de conservació arreu del món, per convertir-los de facto en projectes mixtos entre la conservació i la cooperació.

Els projectes desenvolupats per la FBZ, aquest treball social amb les comunitats locals hi és present i per acostar-nos a la mesura d'aquesta tasca, es va definir el següent indicador sobre el nombre de projectes en els quals la col·laboració directa amb les comunitats locals ocupa una part rellevant en la metodologia de treball.

Indicador 4. Projectes de treball amb comunitats locals

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nombre total	10	7	7	9	11	11
Precentatge	16,7%	21,9%	15,2%	19,6%	24,4%	36,7%

1.6. Projectes amb vessant educativa en l'àmbit escolar i de divulgació de la ciència

De la mateixa manera que en l'apartat anterior, en molts dels projectes de conservació s'ha d'incloure una tasca educativa en l'àmbit escolar, per tractar de reglar la transmissió de coneixements imprescindibles per entendre la importància de conservar; es tracta d'aplicar la famosa frase de "només es conserva el que es coneix".

Aquest plantejament també està present en alguns projectes de conservació que desenvolupa la FBZ, i per acostar-nos a la mesura d'aquesta tasca, es defineix el següent indicador sobre el nombre de projectes en els quals el treball amb una vessant educativa en l'àmbit escolar ocupa una part rellevant en la metodologia de treball. Aquest indicador ha estat ampliat en la seva definició respecte a l'any precedent, per incloure el concepte de divulgació científica, que en els últims anys ha guanyat i està guanyant terreny contínuament en el plantejament i desenvolupament de projectes de recerca i conservació.

L'indicador té una clara tendència a l'alça en els últims tres anys, fruit de la rellevància que se li dona a aquest aspecte en els projectes desenvolupats en el marc de la FBZ, alineats amb les premisses que en aquest aspecte descriu el nou model de gestió del Zoo de Barcelona.

Indicador 5. Projectes amb vessant educativa escolar i/ div. científica

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nombre total	11	14	27	20	21	13
Precentatge	18,3%	41%	58,7%	43,5%	45%	52%

1.7. Docència universitària i formació de personal científic-tècnic

Els tècnics del Zoo i de la FBZ han participat històricament en un bon nombre d'activitats docents relacionades amb l'àmbit universitari, així com en altres nivells educatius. El reforçament de l'estructura de recerca i de conservació contemplada en el nou model de Zoo, porta associada una major implicació en aquest camp de treball.

El Zoo de Barcelona, per les seves característiques intrínseques així com per la naturalesa dels treballs que s'hi desenvolupen, esdevé un indret molt adient per a transmetre coneixement relacionat amb temàtiques molt diverses, a tots els nivells educatius incloent-hi l'universitari. Aquesta idea sembla evident per carreres universitàries com ara biologia, veterinària, ciències ambientals o psicologia, però també per altres especialitats menys evidents, però que s'aprofiten de la singularitat del zoo per a desenvolupar-hi activitat docent com ara belles arts, periodisme o inclús màrqueting i comunicació.

1.7.1. Docència universitària o d'estudis superiors al Zoo de Barcelona

Des de 2010, més de 13.000 alumnes de facultats universitàries o escoles superiors han rebut alguna activitat docent en les instal·lacions del Zoo de Barcelona, o bé associada als projectes desenvolupats per la FBZ. Aquesta activitat implica un retorn social directe sobre els alumnes, amb el valor afegit de què totes elles es desenvolupen de forma gratuïta pels alumnes i universitats implicades.

En la taula de l'indicador definit sobre el nombre total d'alumnes universitaris o d'estudis superiors que han desenvolupat algun tipus de docència al Zoo i/o en el marc de projectes de la FBZ, és fàcil identificar que la mitjana anual del període 2010-2015 (més de 1000 alumnes) és pràcticament el doble a la dels anys posteriors fins a arribar al 2024. Aquesta davallada en l'assistència d'alumnes a partir de l'any 2016, ve fortament influïda per l'aturada brusca en la rebuda d'alumnes de biologia de la Universitat de Barcelona. Els motius que edueixen els responsables docents estan vinculats a la forta influència exercida en els alumnes pel moviment antizoo, ja que aquest intensifica les seves campanyes de descrèdit vers el Zoo a partir de la posada en marxa del grup de treball per a definir el model de zoo de la ciutat l'any 2016.

Durant l'any 2023 es nota un increment important degut a l'augment d'assistència dels alumnes de la facultat de Belles arts.

Indicador 6. Estudiants universitaris

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Projectes insitu	564	537	484	523	741	589

1.7.2. Desenvolupament de treballs acadèmics: TFG, TFM, PhD

En el marc relacional dels tècnics del zoo i de la FBZ amb institucions universitàries i científiques, es creen les sinergies adequades per a desenvolupar tasques conjuntes de formació de personal investigador. Això suposa, que bona part dels becaris de recerca rebin per part dels tècnics del Zoo orientació, direcció i/o col·laboració en el desenvolupament de treballs de final de grau (TFG), treballs de final de màster (TFM) i tesis doctorals associats a la recerca i/o conservació ex situ o in situ que es realitza al Zoo, i/o en el marc d'algun projecte de la FBZ.

En el període 2014-2023, aquesta tasca no ha estat menor. En aquest període s'han desenvolupat parcialment o totalment, en col·laboració amb personal tècnic del Zoo/FBZ, i en alguns casos amb finançament parcial per part de la FBZ, un total de 92 Treballs de Fi de Grau, 31 Treball de Fi de Màster i 9 Tesis Doctorals.

Aquest 2024, s'ha continuat amb una tendència a l'alça aquesta tasca de reforçament de la recerca i de la formació de nous científics amb 6 Treballs de final de grau, 8 Treballs de final de màster i 3 Tesis doctorals.

Indicador 7. Treballs acadèmics

	2020	2021	2022	2023	2024
Grau (TFG)	1	3	6	2	6
Màster (TFM)	0	3	1	2	8
Tesi doctorals	1	0	0	1	3
Total	2	6	7	5	17

1.8. Producció científica

Els resultats de la recerca desenvolupada en l'àmbit dels projectes de la FBZ i en general, de l'activitat del Zoo de Barcelona, han d'arribar de la manera més adient a la comunitat zoològica, científica, així com a totes les entitats (administracions) que tinguin responsabilitats en l'aplicació de polítiques orientades al benestar o a la conservació. Aquest retorn a nivell científic-tècnic ha de ser capaç de difondre el coneixement generat mitjançant les vies més adequades en cada cas específic. En aquesta memòria definim tres indicadors que defineixen aquesta producció en forma de publicacions científiques en general, publicacions en forma d'articles científics i presentacions a congressos científic-tècnics.

1.8.1. Publicacions científiques

En tot el període del 2009-2024, el Zoo de Barcelona i la Fundació Barcelona Zoo en el marc del seu Programa de Recerca i Conservació han estat capaços de generar 342 publicacions científiques en diferents formats, el que suposa una mitjana de 23 publicacions científiques per any. Durant 2024, la xifra d'aquest indicador es manté força estable respecte els últims anys.

En aquest apartat de publicacions científiques s'inclouen articles científics en revistes revisades per parells i indexades en bases de publicacions internacionals, llibres o capítols de llibre i d'altres documents científics publicats com ara Best Practice Guidelines o bé Studbooks de les espècies de les quals el Zoo de Barcelona té o ha tingut la coordinació europea dins l'Associació Europea de Zoos i Aquaris.

Indicador 8. Publicacions científiques

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Publicacions totals	25	15	20	29	28	33	24

Els resultats d'una recerca quan es publiquen en un format d'article científic són avaluats i validats per experts independents, i aquest procés està assegurat quan es publiquen els mateixos en revistes revisades per parells (peer-reviewed). Cal especificar aquí que quan es comptabilitza el total d'articles científics procedents del Programa de Recerca i Conservació de la Fundació Barcelona Zoo, s'inclouen les publicacions amb un o més tècnics del Zoo entre els autors d'aquesta i, per una altra banda, les publicacions que s'han realitzat en el marc de projectes inclosos en el PRIC, sigui en col·laboració científic-tècnica o només financera (com en el cas de la gran majoria de les beques), i que així ho especifiquin explícitament en l'apartat dels agraïments de la publicació. Per aquest motiu, l'indicador sobre articles científics es disgrega en aquests dos apartats.

Indicador 9. Articles científics

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Revisió per parells	19	12	15	21	24	14	5
Revisió per parells i autoria Zoo	10	4	5	13	7	2	2

1.8.2. Presentacions a congressos científic-tècnics

Aquesta producció científica en format de publicació en revistes revisades per parells, es veu fortament complementada per una gran quantitat de presentacions en congressos nacionals e internacionals i jornades universitàries de caràcter científic-tècnic i zoològic

En aquest còmput global de presentacions a congressos, i tal com passava en les publicacions científiques, s'inclouen les presentacions amb un o més tècnics del Zoo/FBZ entre els autors d'aquesta, i, per una altra banda, les presentacions que s'han realitzat en el marc de projectes inclosos en el PRIC, sigui en col·laboració científic-tècnica o només financera (com en el cas de la gran majoria de les beques), i que així ho especifiquin explícitament en l'apartat dels agraïments de la presentació. Per tant, aquest indicador també es disgrega en dues categories.

A diferència de les publicacions científiques que en els darrers anys segueixen un curs ascendent positiu, en el cas de l'indicador associat a les presentacions a congressos l'efecte COVID-19 ha estat clarament determinant en sentit negatiu, ja que la gran majoria de congressos a celebrar durant l'any 2020 van ser cancel·lats.

Indicador 10. Presentacions a congressos científics

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pres. totals	43	50	3	40	22	16	18
Pres. autoria Zoo	28	30	3	30	18	8	15

Persones

Tal com consta explícitament en els estatuts de la Fundació Barcelona Zoo, el Patronat de la Fundació Barcelona Zoo és el seu òrgan de govern i administració, i com a tal representa la Fundació, la gestiona, i assumeix totes les facultats i funcions necessàries per a la consecució de les finalitats fundacionals.

Aquest funcionament també es troba emparat per l'Article 30. Estructura, que diu literalment que la Fundació no comptarà amb una estructura material ni amb personal propi remunerat, excepte, si escau, el càrrec de director, i delegarà l'execució de les seves tasques, sense contraprestació dinerària, en la Divisió Zoo de l'empresa municipal Barcelona de Serveis Municipals, S.A. Aquesta limitació es mantindrà mentre la Fundació estigui classificada com a ens dependent de l'Ajuntament de Barcelona a efectes de la Legislació d'Estabilitat Pressupostària aplicable i la seva normativa de desenvolupament.

Així, el personal tècnic del Departament de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona té encomanada la missió de garantir la qualitat científica i/o conservacionista dels projectes que s'inclouen en el programa anual d'activitats de la FBZ. En termes generals, es vetlla perquè els investigadors garanteixin que la recerca que s'hi du a terme s'adeqüi als termes previstos en les propostes inicials, que el finançament s'utilitza només per als fins previstos, que els informes reflecteixen fidelment els resultats previstos, que aquests resultats són extrets amb rigor quant a la seva obtenció i interpretació, que s'eviten els conflictes d'interès en tot el procés de recerca, i que la publicació dels resultats i conclusions obeeix a criteris honestos.

A més, en el CAPÍTOL V Regulació d'altres òrgans, composició i funcions, hi diu que el Patronat pot nomenar un director o directora que desenvolupi la direcció executiva de la Fundació. Des de la seva creació no ha existit mai aquesta figura, delegant-se les funcions executives en el personal del Departament de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona, i actuant el Director del Zoo com a nexa d'unió d'ambdues institucions. Així i tot, en l'anàlisi des de diferents vessants que es realitzen regularment els diversos projectes que es desenvolupen en el marc de la Fundació Barcelona Zoo, s'inclou habitualment una visió des de la perspectiva de gènere quant a investigadors/es responsables de cadascun dels projectes desenvolupats ,i per tant, es defineix aquí el següent indicador general per a tots els projectes desenvolupats.

La distribució anual de la ràtio, a escala percentual (Dones IP/projectes desenvolupats) es manté bastant uniforme al llarg de tot el període de desenvolupament del Programa de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona, i és sens dubte, un dels camps on hi ha un clar marge de millora, ja que encara es troba lluny de la paritat. L'any 2024 aquest percentatge millora i es situa més a prop de la paritat.

Indicador 11. Ratio de dones investigadores principals (IP)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones IP	18	11	12	18	12	10
Percentatge	26,1%	28,4%	27,9%	39%	27,9%	41,7%

Quant als ajuts Pric es mostra la irregularitat al llarg dels anys, en el nombre de dones que se'ls atorga una beca.

Indicador 12. Ratio de dones investigadores principals (IP) a les ajuts PRIC de la Fundació Barcelona Zoo

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones IP / Total	2/9	3/5	5/7	2/8	2/8	3/4
Percentatge	18,2%	37,5%	71,4%	25%	25%	75%

Persones

Tal com consta explícitament en els estatuts de la Fundació Barcelona Zoo, el Patronat de la Fundació Barcelona Zoo és el seu òrgan de govern i administració, i com a tal representa la Fundació, la gestiona, i assumeix totes les facultats i funcions necessàries per a la consecució de les finalitats fundacionals.

Aquest funcionament també es troba emparat per l'Article 30. Estructura, que diu literalment que la Fundació no comptarà amb una estructura material ni amb personal propi remunerat, excepte, si escau, el càrrec de director, i delegarà l'execució de les seves tasques, sense contraprestació dinerària, en la Divisió Zoo de l'empresa municipal Barcelona de Serveis Municipals, S.A. Aquesta limitació es mantindrà mentre la Fundació estigui classificada com a ens dependent de l'Ajuntament de Barcelona a efectes de la Legislació d'Estabilitat Pressupostària aplicable i la seva normativa de desenvolupament.

Així, el personal tècnic del Departament de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona té encomanada la missió de garantir la qualitat científica i/o conservacionista dels projectes que s'inclouen en el programa anual d'activitats de la FBZ. En termes generals, es vetlla perquè els investigadors garanteixin que la recerca que s'hi du a terme s'adeqüi als termes previstos en les propostes inicials, que el finançament s'utilitza només per als fins previstos, que els informes reflecteixen fidelment els resultats previstos, que aquests resultats són extrets amb rigor quant a la seva obtenció i interpretació, que s'eviten els conflictes d'interès en tot el procés de recerca, i que la publicació dels resultats i conclusions obeeix a criteris honestos.

A més, en el CAPÍTOL V Regulació d'altres òrgans, composició i funcions, hi diu que el Patronat pot nomenar un director o directora que desenvolupi la direcció executiva de la Fundació. Des de la seva creació no ha existit mai aquesta figura, delegant-se les funcions executives en el personal del Departament de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona, i actuant el Director del Zoo com a nexe d'unió d'ambdues institucions. Així i tot, en l'anàlisi des de diferents vessants que es realitzen regularment els diversos projectes que es desenvolupen en el marc de la Fundació Barcelona Zoo, s'inclou habitualment una visió des de la perspectiva de gènere quant a investigadors/es responsables de cadascun dels projectes desenvolupats, i per tant, es defineix aquí el següent indicador general per a tots els projectes desenvolupats.

La distribució anual de la ràtio, a escala percentual (Dones IP/projectes desenvolupats) es manté bastant uniforme al llarg de tot el període de desenvolupament del Programa de Recerca i Conservació del Zoo de Barcelona, i és sens dubte, un dels camps on hi ha un clar marge de millora, ja que encara es troba lluny de la paritat. L'any 2024 aquest percentatge millora i es situa més a prop de la paritat.

Indicador 11. Ratio de dones investigadores principals (IP)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones IP	18	11	12	18	12	10
Percentatge	26,1%	28,4%	27,9%	39%	27,9%	41,7%

Quant als ajuts Pric es mostra la irregularitat al llarg dels anys, en el nombre de dones que se'ls atorga una beca.

Indicador 12. Ratio de dones investigadores principals (IP) a les ajuts PRIC de la Fundació Barcelona Zoo

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dones IP / Total	2/9	3/5	5/7	2/8	2/8	3/4
Percentatge	18,2%	37,5%	71,4%	25%	25%	75%

Activitat econòmica

L'activitat econòmica de la Fundació Barcelona Zoo ve determinada principalment pel pressupost que anualment rep de l'empresa municipal que gestiona el Zoo de Barcelona; Barcelona de Serveis Municipals (BSM). L'import del pressupost anual es recull en el conveni de col·laboració que se signa anualment entre ambdues institucions i que pot consultar-se en el PORTAL de TRANSPARÈNCIA de la web del Zoo de Barcelona (www.zoobarcelona.cat).

A partir d'aquest pressupost, la Unitat de Recerca en Conservació proposen a la Direcció del Zoo un programa d'activitats a desenvolupar, que ha de ser ratificat pel Patronat de la Fundació. A partir d'aquesta ratificació, els tècnics de la Unitat de Recerca en Conservació del Zoo de Barcelona desenvolupen aquest Pla d'Acció anual, mitjançant els mecanismes més adients en cada cas i ja descrits anteriorment (ajuts, convenis, aportacions puntuals, serveis), totes les activitats aprovades en l'exercici corresponent.

La despesa directa en totes les actuacions desenvolupades per la FBZ durant l'any 2024 ha estat de 326.941,83 €. Aquesta despesa en projectes de recerca i conservació de la FBZ està en la línia de la despesa anual mitjana de tot el període PRIC (2009-2024), que se situa en 314.295 €/any (Despesa directa total: 4.714.433,75€ €).

Indicador 13. Despesa directa Fundació Barcelona Zoo

	2009-2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Xifres en €	229.122	558.997	478.425	357.497	410.902	413.866	369.501	326.942

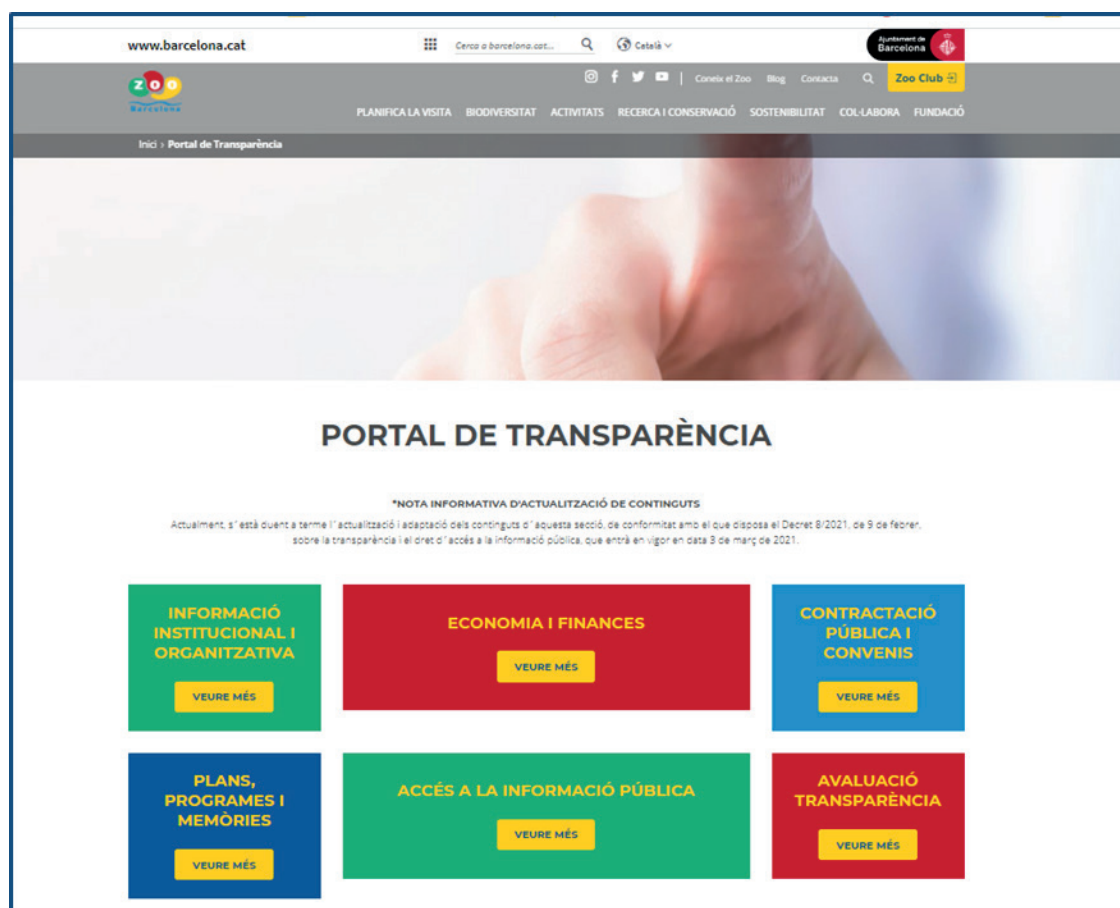
Bon govern

4.1. Transparència

La Fundació Barcelona Zoo està subjecte a la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de Transparència, accés a la informació pública i bon govern; a la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de Transparència, accés a la informació pública i bon govern; i a l'Ordre JUS/152/2018, de 12 de setembre, per la qual s'estableix el nivell de subjecció de les fundacions i de les associacions declarades d'utilitat pública als instruments de transparència establerts per la Llei 21/2014, del 29 de desembre, del protectorat de les fundacions i de verificació de l'activitat de les associacions declarades d'utilitat pública, així com al Decret 8/2021, de 9 de febrer, sobre la transparència i el dret d'accés a la informació pública.

Tota la informació relacionada està disponible en PORTAL DE TRANSPARÈNCIA de la pàgina web del Zoo de Barcelona:

<https://www.zoobarcelona.cat/ca/portal-de-transparencia>

4.2. Patronat

Tal com consta en els seus estatuts, el Patronat de la Fundació Barcelona Zoo és el seu òrgan de govern i administració, i com a tal representa la Fundació i la gestiona, i assumeix totes les facultats i funcions necessàries per a la consecució de les finalitats fundacionals. El Patronat és un òrgan col·legiat integrat per persones físiques o jurídiques, constituït, actualment per 31 membres amb dret de vot. Està integrat per patrons nats, electius i honorífics.

Patrons nats

- **Presidenta:** El/la Regidor/a o el Delegat/delegada de l'Ajuntament de Barcelona amb competències relacionades amb el Zoo.
- **Vicepresident:** El Gerent d'Àrea d'Agenda 2030, Transició Digital i Esports de l'Ajuntament de Barcelona.
- **Vocal:** Regidor/a de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona
- **Vocal:** El/la Gerent/a Adjunt/a Coordinació d'Empreses i Entitats Municipals de l'Ajuntament de Barcelona.
- **Vocal:** El/la Director/a General de Barcelona de Serveis Municipals, S.A. o el/la titular del càrrec que substitueixi a la Direcció General.

Patrons electius

Designats per l'Alcalde o l'Alcaldesa en la seva condició de representants de l'Ajuntament de Barcelona. Patrons amb veu i vot.

- 1 representant proposat pel Consell Assessor del Zoo de Barcelona, d'entre els seus membres, designat per l'Alcalde en la seva condició de representant de l'Ajuntament de Barcelona.
- 1 representant proposat pel Comitè Científic del Zoo de Barcelona, d'entre els seus membres, designat per l'Alcalde en la seva condició de representant de l'Ajuntament de Barcelona.
- Fins a 5 membres proposats pel plenari de la Corporació Municipal de Barcelona.
- Fins a un màxim de 9 membres, designats entre persones rellevants dels camps de la investigació, la docència, la cultura, la tècnica, el teixit empresarial, les finances i les institucions públiques o privades que han demostrat interès pel Zoo de Barcelona, ja sigui a través de les seves activitats o de les seves aportacions.

Indicador 14. Ratio homes/dones al Patronat de la Fundació Barcelona Zoo

	2020	2021	2022	2023	2024
Patrons nats (H/D)	3/2	3/2	3/2	3/2	3/2
Patrons electius (H/D)	14/1	14/0	13/1	12/2	12/2
Patrons honorífics (H/D)	6/5	6/2	6/1	6/1	6/1
TOTAL PATRONAT (H/D)	23/8	23/4	22/4	21/5	21/5

Patrons honorífics

El Patronat podrà nomenar membres honorífics, si així ho creu oportú. Els Patrons honorífics seran nomenats pel Patronat a proposta de l'Alcalde, en la seva condició de representant de l'Ajuntament de Barcelona, entre persones rellevants dels camps de la investigació, la docència, la cultura, la tècnica, el comerç, la indústria i les finances, que puguin contribuir a les finalitats fundacionals. El nombre de patrons honorífics no tindrà límit. Els Patrons honorífics només podran actuar com a assessors, sigui individualment o col·lectivament, en els assumptes que els sotmeti el Patronat de la Fundació. En aquests casos, comptaran amb veu, però no amb vot i la seva presència no serà computable a efectes de l'obtenció dels quòrums necessaris tant per a la constitució, com per a la presa d'acords.

Es pot consultar la composició actual del Patronat al portal de Transparència del Zoo de Barcelona en el següent enllaç:

<https://www.zoobarcelona.cat/ca/fundacio/fundacio-barcelona-zoo/patronat>

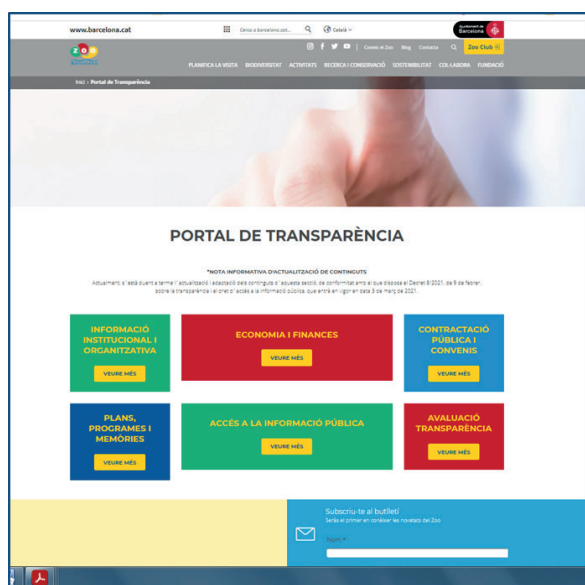
Analtzat des de la perspectiva de gènere, la composició del Patronat es pot llegir des d'aquesta, i per tant s'ha definit un indicador al respecte. Com pot apreciar-se aquest és un indicador on existeix un marge de millora molt ampli.

4.3. Control i supervisió financera

La Fundació no compta, segons disposa l'article 30 dels seus Estatuts, amb una estructura material ni amb personal propi remunerat, excepte, si escau, el càrrec de director (que és un càrrec potestatiu que actualment no consta nomenat per part del Patronat), i delega l'execució de les seves tasques en la Divisió Zoo de l'empresa municipal Barcelona de Serveis Municipals, S.A.

Així, tal com es regula en el conveni de col·laboració signat anualment entre la Fundació Barcelona Zoo i l'empresa gestora del Zoo, Barcelona de Serveis Municipals, (<https://www.zoobarcelona.cat/sites/default/files/Fundacio/Conveni%20FBZOO-BSM%20-2020.pdf>), aquesta darrera presta serveis a la Fundació en els àmbits de la comptabilitat financera, administració, jurídica i estructura de la Fundació.

Els pressupostos i balanços anuals de la Fundació, així com la descripció dels contractes i convenis realitzats al llarg de l'any, es poden consultar de manera pública en el PORTAL de TRANSPARÈNCIA de la web del Zoo de Barcelona (www.zoobarcelona.cat), Zona FUNDACIÓ, on existeix un apartat específic sobre ECONOMIA i FINANCES.

Xarxa, comunitat i ciutadania

5.1. Col·laboracions

Tot i que la tendència a mesura que es vagi implantant el nou model és la de realitzar projectes propis conduïts directament per la Fundació Barcelona Zoo, en el període 2009-2024, la gran majoria d'activitats s'han desenvolupat en règim de partenariats.

Històricament, el percentatge més elevat de projectes s'ha realitzat en partenariat amb organismes no governamentals (ONG). Aquesta dada està produïda pel fet que el teixit associatiu a Catalunya vinculat amb l'estudi i conservació del medi natural està molt desenvolupat, i existeixen ONG de gran trajectòria de treball in situ amb les que el Zoo i la FBZ s'hi relacionen des de fa molts anys.

El segon lloc en nombre de partenariats, està ocupat per les universitats i el tercer pels organismes públics de recerca. Aquesta dada té tot el sentit quant a què la major part dels projectes de recerca, per la seva complexitat infraestructural, només són assumibles en el context d'institucions científiques consolidades. Es mantenen els percentatges de col·laboració, amb un pes important en les col·laboracions amb ONG, ja que en els projectes de conservació integrada, aquestes són un dels actors implicats més rellevants, i per tant la seva participació esdevé imprescindible.

Finalment, un petit percentatge dels partenariats es correspon a acords amb empreses per a desenvolupar activitats de recerca i conservació, en aquest cas fa referència a l'aportació que fa DAMM SA a la Fundació Barcelona Zoo per a recolzar la tasca de conservació.

Indicador 15. Tipologia dels partners de la Fundació Barcelona Zoo

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Universitats	18 (26,7%)	4 (12,1%)	11 (20,4%)	9 (20%)	9 (20%)	6 (16,21%)
ORG, Públics recerca (OPI)	6 (9%)	4 (12,1%)	6 (11,1%)	7 (15,6%)	8 (17%)	3 (8,10%)
Administració	12 (18%)	5 (15,2%)	12 (22,2%)	8 (17,8%)	4 (8%)	13 (35,13%)
ONG	27 (40,3%)	18 (54,6%)	24 (44,4%)	20 (44,4%)	24 (53%)	14 (37,13%)
Empreses	4 (6%)	2 (6%)	1 (1,9%)	1 (2,2%)	1 (2%)	1 (2,7%)

5.2. Sensibilització

La recerca i la conservació en si mateixes estan plenament justificades, però prenen una dimensió molt superior quan són comunicades adequadament, en un llenguatge planer i assequible, i mitjançant els canals més adients en cada ocasió. La comunicació i la projecció pública de la ciència és avui en dia, un requisit irrenunciable a tota activitat de recerca, i el marc que ofereix el nou model de gestió del Zoo de Barcelona esdevé l'eina perfecta per conduir aquesta tasca de la FBZ.

Els zoos juguen un paper fonamental en aquesta conscienciació social, en la connexió (o reconexió) de la gent amb la natura. La manera en què aquests presenten als animals i la conservació a la societat té un paper fonamental en el tipus de vincle que la societat desenvoluparà cap a l'ecosistema. El Zoo de Barcelona i la seva Fundació, amb la seva principal missió d'intervenir activament en la conservació, la recerca científica i la divulgació es dirigeix a una societat cada vegada més conscienciada, informada, disposada i a unes autoritats governamentals preparades per gestionar aquests problemes. El gran repte que es planteja el Zoo i la FBZ és el d'arribar a tots els actors amb capacitat de generar un impacte en la conservació, informar-los i inspirar-los en la conservació de les espècies.

En aquest sentit, la FBZ fomenta i impulsa que tots els seus projectes de recerca i de conservació tinguin un important caire divulgatiu. Un dels indicadors que mesura aquesta activitat és el del nombre de les publicacions de divulgació de la ciència. Des de 2014, quan la Fundació Barcelona Zoo comença a gestionar el Programa de Recerca i Conservació, s'han comptabilitzat un total de 114 publicacions de divulgació, el que suposa una mitjana de 14,2 publicacions divulgatives per any. L'any 2024, aquesta xifra s'ha vist de nou superada amb escreix en aquest indicador.

Indicador 16 . Publicacions divulgatives

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nombre total	19	24	20	29	19	39

5.1. Projectes de fauna autòctona

L'interès especial que la FBZ ha demostrat en relació amb la biodiversitat propera des de l'inici del Programa de Recerca i Conservació s'explica, d'una banda, per l'especial interès que desperta el que hom té més a prop, i per l'altra, a la facilitat de la implicació directa dels tècnics del Zoo en projectes relacionats amb fauna autòctona, tant per la proximitat geogràfica com per la major la facilitat d'establir xarxes relacionals més intenses amb entitats que desenvolupen la seva tasca en un àmbit proper. Aquesta estratègia està alineada amb el nou model, doncs, aposta pel treball in situ, en els hàbitats i pels hàbitats de les espècies, atès que la causa principal de la seva desaparició és la destrucció dels ecosistemes.

A més, el Zoo de Barcelona està fortament compromès amb l'entorn, i per tant els projectes desenvolupats per la FBZ han d'actuar preferentment sobre la fauna propera, seguint el principi de pensar globalment i actuar localment. I amb més motiu encara si l'entorn és la Mediterrània, una de les regions més riques en biodiversitat, i a la vegada, més vulnerable davant dels canvis globals. Aquesta línia estratègica té com a principal fita que la FBZ esdevingui un punt de trobada de la recerca, conservació i divulgació de la fauna autòctona mediterrània.

Una de les premisses amb les quals es treballa per a desenvolupar el nou model és la de focalitzar l'atenció en la fauna autòctona de la Mediterrània. L'indicador escollit en aquest cas, és el de projectes focalitzats en fauna autòctona versus els projectes que es focalitzen en fauna al·lòctona. Els primers anys del Programa de Recerca i Conservació (2009-2012), els projectes amb fauna al·lòctona estaven lleugerament per sobre dels dedicats a la fauna autòctona. Aquesta tendència comença a invertir-se en 2013, i des de les hores, no ha deixat de créixer.

Durant l'any 2024, aquesta tendència s'estabilitza donant continuïtat a aquesta clara voluntat de dedicació dels projectes a fauna autòctona, en tota la sèrie històrica del Programa de Recerca i Conservació de la Fundació Barcelona Zoo.

Indicador 17 . Projectes de fauna autòctona i al·lòctona

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Fauna autòctona	43 (66%)	22 (71%)	43 (80%)	35 (76,1%)	31 (67%)	17 (68%)
Fauna al·lòctona	16	7	9	9	13	5
Mixtos	6	2	2	2	2	2

5.4. Projectes dins l'àrea metropolitana

El compromís del Zoo de Barcelona i de la seva Fundació amb la ciutat per esdevenir un equipament de referència en vers la transmissió de coneixements sobre la natura i la seva conservació és inequívoc. Aquest compromís porta de forma inherent un interès en el coneixement de la fauna urbana i periurbana, i en identificar amenaces i proposar mesures mitigadores, treballant conjuntament amb l'Ajuntament de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Aquest tipus de conservació, amb animals propers als ciutadans de Barcelona i de la seva àrea d'influència, permet acostar i difondre millor la pràctica de la recerca, tot reforçant el missatge conservacionista. També permet donar a conèixer als visitants tots aquells animals silvestres que han trobat refugi al Zoo, que actua així com un oasi al bell mig de la ciutat. El recinte de Ciutadella alberga no només espècies pròpies del Zoo sinó que, com a refugi de fauna urbana, un elevadíssim nombre d'espècies s'hi troben presents o l'utilitzen per a alguna de les seves activitats naturals. Un exemple d'això és la primera i més gran colònia reproductora d'ardeids (bernat pescaire, esplugabous, martinet blanc) de Catalunya, els rat-penats, les dues espècies de dragons, els eriçons foscos, els centenars d'espècies d'insectes, les 198 espècies d'ocells detectades, o els amfibis que habiten en moltes de les basses del Zoo.

Des de la creació de la Fundació Barcelona Zoo, l'interès i la dedicació vers la fauna autòctona en l'àmbit territorial català que ha definit la seva labor ha estat prou ampli i ha seguit una línia ascendent, tal com hem vist en l'indicador anterior. Aquest ventall també és ample quant a diversitat d'hàbitats implicats. D'aquesta manera, s'ha treballat en hàbitats de muntanya, de bosc, d'aiguamolls o marins, sense oblidar l'urbà del Zoo, fet que ens permet definir un indicador en relació amb el nombre de projectes que s'han focalitzat en la fauna que habita l'àmbit urbà, tant en nombre total, com en el percentatge que representen del total de projectes desenvolupats.

Indicador 18 . Projectes en medi urbà

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nombre de projectes	3 (4,6%)	3 (9,7%)	5 (10%)	11 (24%)	8 (17%)	4 (10,5%)

Medi ambient i sostenibilitat

Barcelona és una ciutat fortament compromesa amb les polítiques ambientals; des de fa anys la ciutat ha elaborat diferents programes i estratègies ambientals que la configuren com a capdavantera en la preservació del seu entorn i en la millora de la qualitat ambiental per a esdevenir també, una ciutat saludable. En aquest sentit, el Zoo de Barcelona és signant del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat de Barcelona des del 2004 i ha redactat cada quatre anys Plans d'Acció per la Sostenibilitat des de l'any 2005.

Un dels objectius del Zoo de Barcelona, que actualment desenvolupa a través de la Fundació Barcelona Zoo, és la conservació de la natura i la preservació de la biodiversitat, i aquests valors obliguen a ser exemplar des del punt de vista ambiental. Qualsevol zoo modern ha d'incloure aquests valors en el disseny de les seves instal·lacions i infraestructures, i en racionalitzar el seu funcionament (metabolisme). Les bondats ambientals de tot el procés han de ser visibles i s'han de transmetre als ciutadans i visitants. Aspectes com l'eficiència energètica, la gestió eficient dels residus, la racionalització de l'ús de l'aigua o l'ús d'energies renovables s'ha de donar a conèixer i ser un eix conductor que el visitant ha de poder apreciar.

Aquest procés de transformació de l'actual Zoo en un equipament de referència des del punt de vista de la sostenibilitat permet també explicar quines són les polítiques de la ciutat en l'àmbit ambiental, aplicades al Zoo, que tenen translació a escala global.

Tots aquests aspectes relatius a la sostenibilitat de les instal·lacions del Zoo de Barcelona tenen indicadors propis que estan inclosos en la Memòria de Sostenibilitat de l'empresa municipal Barcelona de Serveis Municipals, que es pot consultar en l'apartat corresponent de la seva web: <https://www.bsmsa.cat/rsc/memoria-de-sostenibilitat/>

En aquest context, la Fundació Barcelona Zoo, tracta de garantir que els projectes que es desenvolupen en el seu marc d'actuació segueixin criteris relacionats amb la sostenibilitat econòmica (relació objectius concrets/efectivitat/costos del projecte/incidència real en conservació/contenció de despeses supèrflues, etc.) i mediambiental (disminució de consums, gestió de residus, petjada ecològica, etc.). Tots aquests aspectes, que ja es comencen a posar en valor en el moment de seleccionar els projectes a realitzar, han de guanyar presència en forma d'indicadors de progrés mesurables en el futur pròxim.

Igualment, la FBZ treballa amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) com a element cabdal en la seva estratègia de futur.

És per això que, l'any 2021, es va definir un nou indicador que descriu el nombre de projectes de recerca i conservació desenvolupats, que es troben alineats amb els diferents ODS.

Indicador 19. Alineament dels projectes de la Fundació Barcelona Zoo als objectius de desenvolupament sostenible

	2020	2021	2022	2023	2024
ODS1. Fi de la pobresa	-	-	-	1	-
ODS 2. Fam zero	-	-	-	1	-
ODS 3. Salut i benestar	3	3	3	6	3
ODS 4. Educació de qualitat	15	25	20	10	7
ODS 5. Igualtat de gènere	3	2	2	5	2
ODS 6. Aigua neta i sanejament	-	-	-	5	5
ODS 7. Energia neta i assequible	-	-	-	-	-
ODS 8. Treball digne i creixement econòmic	4	4	4	-	1
ODS 9. Indústria, Innovació, infraestructures	14	17	15	8	7
ODS 10. Reducció de les desigualtats	1	1	2	1	2
ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles	4	5	5	5	2
ODS 12. Consum i producció responsables	1	2	2	4	1
ODS 13. Acció climàtica	9	11	10	17	15
ODS 14. Vida submarina	15	18	14	3	4
ODS 15. Vida terrestre	26	39	30	27	19
ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides	-	-	-	-	-
ODS 17. Aliança pels objectius	7	7	7	9	12

Llistat de projectes desenvolupats el 2023 en el marc d'acció de la Fundació Barcelona Zoo.

Projecte	Tipologia	Institució
Determinació d'hormones reproductives i cortisol a l'epidermis de cetacis: aplicabilitat com a indicadors no invasius de l'estat reproductiu i el benestar en poblacions salvatges amenaçades	Ajut PRIC	Universitat Autònoma de Barcelona
Tecnologia d'última generació per l'estudi d'espècies migradores de quiròpters	Ajut PRIC	Museu de Ciències Naturals de Granollers
Xarxes de pesca i dofí mular, treballant la coexistència	Ajut PRIC	Universitat de Barcelona
Chimpanzee Thyroid Function Assessment	Ajut PRIC	International Primate Health and Welfare Group
Projecte de conservació del Turó (Mustela putorius) a Catalunya: Projecte TuroCat	Suport	Generalitat de Catalunya; TRENCA
Projecte de conservació del ferreret (Alytes muletensis) a Mallorca	Suport	Govern de les Illes Balears
Projecte de conservació del tritó del Montseny (Calotriton arnoldi ssp)	Suport	Generalitat de Catalunya
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i Paisatges Vius	Conveni Marc	Paisatges Vius
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i SEO/BirdLife	Conveni Marc	SEO/BirdLife
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i l'Institut Català d'Història Natural	Conveni Marc	Institut Català Història Natural
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i l'Institut Català d'Ornitologia (ICO)	Conveni Marc	Institut Català Ornitologia

Projecte	Tipologia	Institució
Col·laboració entre la Fundació BOLABORACIÓN ENTRE LA FUNDACIÓN ZOO BARCELONA y el Grupo de Rehabilitación de la Fauna Autóctona y su Hábitat (GREFA)	Conveni Marc	Grupo de Rehabilitación de la Fauna Autóctona y su hábitat
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i la Fundació Rivus per a la realització de projectes de Biodiversitat en recerca, educació ambiental i protecció i conservació del medi natural	Conveni Marc	Fundació Rivus
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i la Universitat de Barcelona per al desenvolupament d'activitats científiques	Conveni Marc	Universitat de Barcelona
Col·laboració entre la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural i la Fundació Barcelona Zoo per la conservació de fauna silvestre protegida de les Illes Balears	Conveni Marc	Govern de les Illes Balears
Seguiment del Parc d'Esculls al litoral de Barcelona	Protocolo General de Actuación	ICM-CSIC
Projecte de conservació del mangabei de coroneta blanca (<i>Cercocebus lunulatus</i>) a Ghana	Conveni específic	West African Primate Coalition Action
Projecte de col·laboració amb el Consorci de Protecció dels Espais Naturals del Delta del Llobregat	Conveni específic	Consorci Protecció Espais Naturals Delta Llobregat
Projecte de conservació del dragó de Komodo a l'Illa de Flores, Indonèsia	Conveni específic	Komodo Wae Wuul Conserv. Project
Projecte de conservació de l'orangutan de Borneo (<i>Pongo pygmaeus</i>) a Kalimantan, Indonèsia	Conveni específic	Borneo Nature Foundation
Projecte de conservació de la tortuga d'estany (<i>Emys orbicularis</i>): Anàlisi nuclis poblacionals. Pautes per a la creació d'una població ex situ	Conveni específic	Fundació EMYS
Projecte integral de recerca sobre la situació actual de la població d'amfibis autòctons: malalties emergents; condicions d'hàbitats i ecològiques canviants	Conveni específic	Institut Biologia Evolutiva IBE (CSIC/UPF); Universitat de Barcelona

Projecte	Tipologia	Institució
Recuperació i regeneració de l'Hàbitat Prioritari Europeu 6220 al Jardí Botànic Marimurtra.	Conveni específic	Fundació Carl Faust
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i el Consorci del Ter	Conveni específic	Consorci del Ter
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i la ONG SOS Primates	Conveni específic	SOS Primates
Col·laboració entre la Fundació Barcelona Zoo i ADEFFA pel desenvolupament de projectes de conservació d'espècies autòctones	Conveni específic	Associació de defensa i estudi de la fauna i flora autòctona (ADEFFA)
Conveni UPF- Coordinació de la Recerca	Conveni específic	Institut Biologia Evolutiva IBE (CSIC/UPF)
Cryo-Zoo per a la preservació de línies cel·lulars i cèl·lules mare	Conveni específic	Institut Biologia Evolutiva IBE (CSIC/UPF)
Banc de teixits	Conveni específic	Universitat Autònoma de Barcelona
Seguiment del Parc d'Esculls al litoral de Barcelona	Addenda	Universitat de Barcelona
Seguiment del Gat Salvatge (<i>Felis silvestris</i>) a Catalunya.	Addenda	Institut Català Història Natural
Projecte d'avaluació i seguiment de l'estat de les poblacions d'espècies de fauna amenaçades als sistemes aquàtics de els conques del Besòs i la Tordera	Addenda	Consorci del Besòs Tordera (Fundacio Rivas)
Desenvolupament dels projectes de l'estació d'anellament i seguiment dels ocells al Parc Zoològic de Barcelona	Addenda	Institut Català d'Ornitologia

